

Territorio gerarchico o equipotenziale?

La metà del territorio che dalle Alpi scende verso il Mediterraneo lungo la penisola appenninica è oggi disabitata. Quasi tutti gli abitanti sono ormai andati a vivere altrove e tornano per il riposo estivo o per qualche ponte lungo nelle case di origine, chiuse per il resto dell'anno.

Questi luoghi sono bellissimi. Godono di uno dei migliori climi in assoluto della Terra. La vegetazione è lussureggiante: cresce libera. L'acqua non manca. Il paesaggio è quasi incontaminato e ti da una sensazione di remota lontananza e di profonda pace. In molti paesi e villaggi i superstiti vecchi attendono serenamente al lento trascorrere del tempo: al loro ineluttabile passaggio all'eternità.

Di tanto in tanto qualche giovane torna qui per sposarsi in una delle chiese in cui il prete "ambulante" celebra le messe domenicali, dividendosi tra i molti paesi affidati alla sua cura spirituale. Ma qui non ci sono battesimi! Qui non nasce più nessuno e nulla!

Molti di questi luoghi, anche se non particolarmente fiorenti, un tempo fornivano sussistenza anche a molte delle minoranze linguistiche: francofoni, occitani, valser, ecc.

L'autoconsumo dei prodotti agricoli e l'artigianato, il baratto e il credito etico annuale locale, la scarsa circolazione monetaria ed il ricorso alla città-emporio zonale per gli acquisti importanti consentivano di vivere nella propria cultura identitaria anche fuori dei flussi innovativi intellettuali ed economici, lontano dalla involuzione centralistica dello stato. L'emigrazione verso l'America, poi verso l'Europa transalpina e successivamente verso le città italiane del miracoloso triangolo sembravano arrestare la decadenza, ristabilendo nuovi equilibri, che però erano solo apparenti. L'industrializzazione, l'inurbamento, la produzione agricola di prodotti specializzati per territorio, la concentrazione finanziaria in grandi 'corporation' hanno seppellito il mondo che era esistito fino ad allora: il mondo di sempre.

Le mutate condizioni esistenziali, che si erano venute imponendo, avevano reso non conveniente, non produttivo, non competitivo il 'modello operativo prevalentemente equipotenziale arcaico' rispetto all'innovativo 'modello operativo gerarchico multipolare planetario globale'.

Già negli anni settanta del secolo scorso tale modello iniziava a mostrare i primi segni di volatilità sistemica fino a giungere alle contraddittorie emergenze 'fame e rifiuti' e ai primi segni di paralisi a cui né capitali, né politica, né pensiero creativo sapevano porre rimedio e regole illuminate.

Il problema ci riguarda direttamente, perché ora sulla Terra siamo rimasti senza scorte alimentari e nei prossimi due anni occorre gestire l'emergenza con razionamenti e distribuzione di aiuti (per evitare il rischio di disordini o peggio di fenomeni di guerriglia se non di conflitti). Nello stesso tempo quei 580 euro l'anno di alimenti che la 'famiglia media italiana' butta nella pattumiera (per un totale di almeno 12 miliardi di euro l'anno) non dovranno più essere sprecati. E se si evita tale spreco, poi, quanti sono i milioni di tonnellate di rifiuti non prodotti da non smaltire più?

Nel mondo le cose non vanno meglio. I governi, dice M. Deaglio, sembrano ormai incapaci di controllare i processi di mutamento in atto: ci sono poche idee concrete. La scommessa del capitalismo è sempre stata quella di produrre di più, così che tutti diventassero più ricchi e nessuno più povero: è quello che cercano di fare Cina e India. Ma questo significa che se nel mondo presto non ci sarà più acqua, né foreste, né cibo sufficienti, allora dobbiamo rivedere il nostro modello di sviluppo. Tanto per cominciare, il mercato deve fare un passo indietro, deve essere regolato da un coordinamento (di chi?), che impedisca quei fenomeni

che mettono in evidenza una totale perdita di controllo. Le banche centrali (quelle tre quattro che contano) devono collaborare strettamente tra di loro anziché comportarsi da antagoniste.

Intanto, però, i grandi della Terra nel recente summit FAO di Roma sulla fame non sono riusciti a mettersi d'accordo neanche su misure minimali di emergenza. C'è chi accumula derrate alimentari in grandi navi-silos per speculare sui rialzi di prezzo, mentre sulla Terra si produce cibo per sfamare dodici miliardi di persone (oggi siamo sei miliardi e mezzo, di cui un miliardo di obesi e almeno due miliardi di denutriti). E c'è chi dice che "la fame è un'arma per tenere in stato di sudditanza le popolazioni povere del mondo" (G.Albanese). Per questo a qualcuno conviene passare da una emergenza all'altra, in modo da non risolvere mai i problemi: forse occorre smetterla con la carità pelosa e puntare sulla autosufficienza territoriale.

In Italia assistiamo a "il paradosso di metropoli in gran parte abitate, e solo durante le ore del giorno, da gente suburbana" (E. Cecchi) e all'abbandono, alla dismissione del capitale 'territorio collinare-montano e montano'. Assistiamo al sovraffollamento, al soffocamento, allo sperpero urbano ed all'abdicazione, all'abiurazione, all'obliterazione esistenziale dei luoghi della cultura contadina verace del popolo (dei popoli). E tutto questo proprio ora che il concetto di periferia è stato liquefatto definitivamente dal WEB.

Si tratta di passare dal virtuale al reale. Si tratta di ricomporre il sapere. Si tratta insomma di pensare alla politica come visione simultanea, come soluzione sinottica dei problemi e poi di ricercare concetti e provvedimenti operativi settoriali ma sempre confluenti, contigui e complementari, tali cioè da ricondurre all'impianto originario d'insieme.

Si tratta di pensare giovane per i giovani. Sì! Una nuova frontiera da oltrepassare insieme, un comune esodo dall'oggi invecchiato da intraprendere, un reimpiego creativo e solidale della risorse accantonate, scartate per riconfigurare e riconformare quell'anima comune che viene da lontano e che tanta strada deve ancora percorrere.

Paolo Borgia

Territor hierarkik ose baraspotencial?

Gjysma e territorit që nga Alpet zdrypet drejt Mesdheut glatë gadishullit apenin është sot i shkretë. Pothuajse gjithë banorët kanë nanimë vatur e rruar jashta e kthehen për pushimin stinor ose për ndo të glatë urë-feste të sh'pitë ku u lenë, të mbyllme për tjetrën pjesë e vitit.

Eliminato: t

Eliminato: a

Këto vende janë shumë të bukura. Gëzojnë një nga më të mirat klima të Tokës. Bimësia është e harlisur: rritet e lirë. Ujë të ngjës. Peisazhi ë' gati i pandotur e të jep një ndijm gjerësie skajore dhe paqeje të thellë. Te shumë horë dhe fshatra pleqtë që kanë shpëtuar jipen në kthjelltësi pas të shkuarit dal'e-dalë të qëroit: pas të pashmangshmit tejkalim për amshimin.

Eliminato: si

Her'e-herë ndo i ri kthehet këtu për t'u martuar te një nga klishët në të cilat prifti 'ambulant' thotë meshët e të dielës, tue u ndajtur ndër ato shumë horë të traujtura kujdesit shpirtëror të tij. Por këtu ngë kanë pagëzimë! Këtu ngë lehet më mosnjeri e mosgjë!

Formattato: Tipo di carattere:
13 pt

Formattato: Tipo di carattere:
13 pt, Italiano (Italia)

Shumë nga këto vende, mëgjithëse ngë ishin kushedi-sa të begatshme, një herë i jipnin mjete jetese edhe të shumtës së pakicavet gluhësore: frëngofonë, oksitanë, valser, etje.

Formattato: Tipo di carattere:
13 pt

Vetëkonsumi i prodhimevet bujqësore dhe artizanati, tramba dhe kredia etike vjetore lokale, i pakti qarkullim monetar dhe t'u drejtuarit qytetit-pazar të zonës për blerjet më të rëndësishme lejonin të rrohej me kulturën njëjtësore e vet edhe jashta rrymavet ndryshuese intelektuale dhe ekonomike, llargu nga involucioni centralizues të shtetit. Emigrimi drejt Amerikës, pra drejt Evropës transalpine dhe pastaj drejt qytetevet italiane të të mra/ekullueshmit trekëndësh dukeshin se ndalonin rënien, tue rivendosur ekuilibra të ri, por që ishin vetëm iluzione. Industrializimi, përqendrimi qytetar, prodhimi bujqësor produktesh të specializuar për territor, përqendrimi financiar në 'corporation' të mëdhà kanë varrosur Botën që kish klënë gjallë ngjera ahierna: Bota e përhershme.

Të ndërruarat kushte të jetës, që kishin ardhur tue u përhapur, kishin bërë pa dobi, pa duk (grat), pa mundësi epërsie 'modelin operativ rreth baraspotencial arkaik' ndaj 'modelit operativ hierarkik shumëpolar planetar global'.

Formattato: Tipo di carattere:
13 pt

Çë nga vitet shtatëdhjetë të shekullit të shkuam një modell i tillë zë/ijë fill të dëftojë të parat shenja fluturorsie të sistemit ngjera te emerxh/gencat kontradiktore 'urë dhe plëhtë' dhe të parat shenja paralize kujt as kapitalet, as politika, as mendimi krijues dinin të vë/inin shërim dhe rregulla të ndritura.

Problemi na përket drejtpërdrejt, sepse nanë mbi Tokën qëndruam pa rezerva ushqimore dhe tek të ardhshmit dy vjet duhet të qeverisim emerxh/gencën me racionime dhe me ndihma (për të shmangur rrezikun trazirash ose më keq fenomenesh gueriljeje në mos edhe konfliktesh). Në të njëjtin qërd ata 580 euro në vit ushqimesh që 'familja mesatare italiane' prish te plëhtë (për një total të paktën mbi 12 miliardë euro në vit) duhet të mos jenë prishur më. E nëse shmanget një prishje e tillë, pra, sa janë milionët të tonelatavet plëhrash që ngë bëhen e që ngë janë më për të hequr, tretur, bluar, djegur?

Te Bota gjërat ngë venë më mirë. Qeveritë, thotë M. Deaglio, ngë duken nanimë më të zotët të kontrollojnë proceset ndërrimi në akt: kanë pak idé konkrete. Basti i kapitalizmit ka klënë përherë ai të prodhojë më shumë, ashtu që gjithë mund të bëheshin më të qosëm e mosnjeri më i vapkë: është ajo që kërkojnë të bëjnë Kina e India. Por kjo do të thotë se në te Bota herët është e vjen hera që ngë ka më ujë, as pyje, as ushqim të mjaftueshëm, atëherë duhet të ndreqet modeli ynë zhvillimi. Sa për të nisur, tregu duhet të bëjë një hap prapa, duhet të jetë rregulluar nga një bashkërenditje (e kujt?), që të pengojë ata fenomene që vënë në dukje një humbjë totale kontrolli. Bankat qendrore (ato tri katër që kanë rëndësi) duhet të baskëpunojnë ngushtësisht njera me tjetrën në vend të sillen si antagoniste.

Eliminato: Questi luoghi sono bellissimi. Godono di uno dei migliori climi in assoluto della Terra. La vegetazione è lussureggiante, cresce libera. L'acqua non manca. Il paesaggio è quasi incontaminato e ti dà una sensazione di remota lontananza e di pace. In molti paesi e villaggi i superstiti vecchi attendono serenamente al lento trascorrere del tempo: al loro ineluttabile passaggio all'eternità.¶ Di tanto in tanto qualche giovane torna qui per sposarsi in una delle chiese in cui il prete "ambulante" celebra le messe domenicali, dividendosi tra i molti paesi affidati alla sua cura spirituale. Ma qui non ci sono battesimi! Qui non nasce più nessuno e nulla!¶ Molti di questi luoghi, anche se non particolarmente fiorenti, un tempo fornivano sussistenza anche a molte delle minoranze linguistiche: francofoni, occitani, valser, ecc.

Por ndërkaq, të mëdhenjtë të Tokës te summit-i FAO i fundit në Romë për urinë ngë dijtën të merreshin vesh as edhe për masa minimale emerxhence. Ka kush mbledh ushqime te anije-silose për të bërë spekulime mbi ngritjet të çmimit, kur te Toka prodhohet ushqim për të ngopur dymbëdhjetë milionë veta (sot jemi gjashtë milionë e gjysmë, nga të cilët një miliardë janë të trashë e m'ë pakta dy miliardë të pangrënë). E ka kush thotë se “uria është një armë për të mbajtur në gjendje nënshtetësie popullsitë të vapka të Botës” (G. Albanese). Për këtë, ndonjeriu i leverdis të shkojë nga një emerxhence te një tjetër, në mënyrë se të mos i jipet kurrë zgjidhje problemevet: ndoshta duhet t'ë sosim me mirëbëmjen e interesuar dhe të drejtohemi mbi vetëmjaftueshmërinë territoriale.

Në Itali vrojtojmë “paradoksin të metropòlevet në një pjesë të madhe të banueme, e vetëm glatë orët të ditës, nga gjinde e rrethinavet” (E. Cecchi) dhe lënien, mospërdorimin e kapitalit ‘territor kodrino-malor dhe malor’. Vrojtojmë *sipërstavitjen, mbyttjen, shkapërderdhjen qytetare dhe abdikimin, mohimin, shuarjen ekzistenciale e vendeve të kulturës fshatare të vërtetë të popullit (të popujvet). E gjithë kjo pikërisht nani që koncepti i periferisë ka klënë lëngëzuar përfundimisht nga WEB-i.

Bëhet fjalë për të shkuar nga virtualja te realja. Bëhet fjalë për të rithurur diejen. Bëhet fjalë pra për të menduarit politikën si pamje të njëkohshme, si zgjidhje sinoptike të problemevet e pra të kërkohen koncepte dhe masa operative sektoriale por përherë bashkëdikuese, të puthitura dhe plotësuese, domethënë aq sa mund të rikthehen te themelimi i fillimit të tërë.

Bëhet fjalë për të menduar trim për të rinjtë. Ëh! Një kufi i ri që kemi të tejkalojmë bashkë, një dalje e përbashkët nga e sotmja e mb/plakur që kemi të ndërmarrim, një ripërdorim krijues dhe solidar të burivet të vëna mënjanë, të hedhura për të ripërvijuar dhe ripërshtatur atë frymë e përbashkët që vjen nga llargu e që aq udhë ka ende të bëjë.

Paolo Borgia